

A NYOMDAI MŰVEZETŐK MAI ÉS EGYKORI HELYZETE

IRTA: KRÓN MÁRK

Téma, mely úgy az öregebb, mint az ifjabb művezető-generációból különféle érzelmeket fog kiváltani. A ma művezetője, ki a mindennapi gondok közepette elolvassa e cikket, nem is tudja, mit jelentett a múltban, a jó békevilágban, művezetőnek lenni.

Évtizedekre kell csak visszapillantani, hogy párhuzamot vonhassunk a múlt és jelen művezetője között. Gutenberg nagymesterünk utódaiból alakult ki egy gárda, mely a szakma fejlesztését tűzte ki céljául és ezekből rekrutálódtak a művezetők.

A nyomdatulajdonos, ha üzeme megengedte, hogy művezetőt tarthasson, alaposan körülnézett és nagyon válogatott, míg megfelelőt talált. Nem egyik hétről a másikra lehetett ezt a rangot elérni. Hosszú évek tapasztalatait és a szaktudásnak tárházát kellett magával hozni annak, aki ezt a polcot el akarta érni.

A főnökök, akik a múltban majdnem mind szintén Gutenberg katonái voltak, szakképzettségük magaslatán állottak. Könnyű helyzete volt akkor a művezetőnek. A főnök minden munkának kalkulálását először a művezetőre bízta, utána revideálta és egymással megegyezve, vállalta csak a munkát. A kivített teljesen művezetőjére bízta, tudva, hogy az úgy a fél, mint a munkaadója kielégítésére törekszik. Nem is volt hiba a vállalt munka körül. Időt, anyagot nem kímélve, szabad keze volt a művezetőnek, hogy szaktudását belevigye a munkába. A munkaadó mindenkor megtalálta szerény megélhetését, üzemének lassankénti, de folytonos felfrissítésére is teltet a vállalt munka bevételéből. Művezetőjét munkatársának tekintette, kire minden időben nyugodt lelkiismerettel bízhatta üzemét, mert tudta, hogy a „Leben

und leben lassen“ elv alapján az csak javára fogja a mérleg serpenyőjét billenteni.

Nem kötötte meg kezét – saját jól felfogott érdekében. A munkás kizárólag csak rajta keresztül juthatott a főnök elé, aminek mindig megvolt a jó oldala. Mert a munkás képességeit csak a művezető tudta megállapítani. Szerzett is olyan erőket, kikkel versenyre kelhetett a munkák előállításában.

A rendelő el nem tudta képzelni, hogy a művezetőt megkerülve, munkája már mint lekötött munka kerüljön a nyomdába. Inkább arra törekedett, hogy a művezetőt nyerje meg munkájának olcsóbb előállítására. Mire a kalkulálás munkája a főnök elé került, már tudta az árat, melyből nem is alkudhatott, mert meg volt győződve, hogy jó és szép munkát csak rendes árért kaphat.

Pedig akkor a nyomdaipar technikája még nem volt olyan fejlett, mint ma és a mai gépek helyett csak munkáskezek állottak rendelkezésre. Szakavatott kezek voltak ezek, mert a művezetőnek egyik főgondja az volt, hogy személyzete neki ép oly munkatársa legyen, mint ő főnökének. Volt ideje arra is, hogy a kézben lévő munkákat ellenőrizhesse, javítgassa és ezzel módot adott a tanulásra.

A főnök élvezte is ennek hasznát, mert a rendelő értékelte a szép és jó munkát, amit meg is fizetett. A művezetőben volt ambíció és bizony az sem volt ritkaság, hogy egyik főnök a másiktól, jóval magasabb fizetés felkínálásával, megszerezte magának a művezetőt.

De lassanként egy új szellem költözött a nyomdába és ez sok mindent változtatott meg. Új emberek, új címekkel kerültek az élre. A művezetőnek meghagyták a címet, a tudást elvenni nem lehetett, de a vezetést kivették a kezéből. Szárnyaszegett galamb lett belőle.

*

De nézzük most már a hibákkal teli jelent.

Az évtizedek alatt bekerült a nyomdába egy újabb generáció, az ismeretség, barátság, rokonság révén.

látva a nyomdaipar rentábilis voltát. Volontőröknek nevezték el. Ezeknek iskolázottságuk magasabb volt a rendes tanoncokénál és 1–2 évi tanulás után a szakma minden ágát elsajátították (már ahogy). Ezzel már azt hitték, tele vannak Gutenberg tudományával. Felszabadulásuk után, ki mint kalkulátor, ki mint művezető és ha volt a kéznél pénz, még mint műszaki igazgató is – elhelyezkedett. Természetesen a pénzzel együtt a hang is jár.

Már most lássuk ezeknek a felszabadult voluntőröknek a működését az üzemekben.

Először csak az irodában, a heti listák, betegpénztári és más adminisztrációs ügyek kerültek hozzá, később, ha a hangja megfelelő volt, már talált magának valami keresnivalót a nyomdában. Ha neki valami ott nem felelt meg, jelentést tett a főnöknek, természetesen itt ismét a hang játszott nagyobb szerepet, mint a tudás és mi sem könnyebb, mint egy jól beállított referátum: a főnök már megbízza a további teendőkkal, például kalkulációval.

Az a művezető, ki eddig reggeltől estig mindennel bőven el volt látva, nem is vette észre, hogy nem mindent kap már át kalkulálásra, míg csak egy napon a főnök tudtára nem adja, hogy nézze X úr, majd a kalkulálást átadjuk az irodába Y-nak, neki több ideje van és maga nézzen inkább jobban a munkamenet után, mert valami „nem klappol!” A munkák sem fizetnek már annyit, el akarnak menni és a személyzet is sok. Le kell építeni, erősebb munkatempót kell diktálni.

A művezető, ki látja, hogy a munka nem lett kevesebb, sőt több, nem tudja rögtön megérteni a „nem klappol” célzást, gondolkodóba esik, mi van e megjegyzés mögött? Utánakalkulál az újabb munkáknak és úgy érzi, ha nem történt hiba a kalkuláció körül, akkor „klappolni” kell mindennek.

Igen ám, csak hogy a kalkulátor, aki a főnök teljes bizalmát akarja, bevezeti a munkaszerzői rendszert és

ezek sok munkát hoznak, melyek ha jónak is látszanak, már nem a régié. Le vannak már konkurrálva. A főnök sok munkát lát, de nem találja meg a kiadásokkal szemben a bevételt. Soknak találja a munkásokat, a művezető szálka lesz a szemében. A nyomda vezetését a volt voluntőr veszi át kisebb fizetéssel, nagyobb címmel, de kevesebb tudással. A művezető pedig most már a korrektor helyett is végez munkát. A munkára már nem lesz az a figyelem fordítva: nincsen, ki megadja az ételnek az ízét.

És a hajó kezd süllyedni, mert a kormányos nem érti a kezelést, ott áll a *műszaki igazgató úr* az ügynökeivel együtt a hajóhídon, a főnök pedig a partról könnyes szemmel látja a szépen útnak indított nyomdáját elsüllyedni, miközben arról morfondírozhat: a sok baba között elveszett a gyermek.

Azt tartsa mindig szem előtt a főnök: kalkulálni csak a művezető tudhat helyesen, mert ő ismeri az üzem teljesítőképességét és annak menetét.

Milyen nagy úr mutatkozik a múlt és a jelen között, a művezetők, valamint a főnök hátrányára. Amit a múlt felépített, azt a jelen lerombolta. És mindezt a nyomdaipar sínyli meg, mert ha elgondoljuk, mennyire rohamlépésben haladt iparunk az utolsó évtizedekben és milyenek a rendelők igényei, akkor gondolkodóba kell esnünk: vajjon meddig fognak még a főnökök a művezetők igénybevétele nélkül kalkulálni és meddig tudnak majd enélkül fennállani.

Mert ha jól körütekintünk a nyomdaipar portáján, azt látjuk: csak az a cég tud – ha csak pénzesoport nem áll a háta mögött és az is csak a megúnásig – prosperálni, hol a főnök is szakember és művezetőjével egyetemben vezeti üzemét.

Nem mindig jó az „in sich” játék, sokan ráfizettek.

Nekünk, kötelességünk őrt állni a vártán, nehogy avatatlan kezek tönkretégyék Gutenberg mesterművét.